

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläintautilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläintautilain muuttamisesta (HE 68/2015 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius, maa- ja metsätalousministeriö
- puheenjohtaja Kirsi Sario, Suomen Eläinlääkäriliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Lapin aluehallintovirasto
- Paliskuntain yhdistys
- Suomen Hippos ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläintautilakia maatalousalalla ja vesiviljelyalalla maksettavaa tukea koskevien uusien Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vuoksi. Laissa säädettäisiin rajauksista, joilla tarpeellisessa määrin suljetaan eläintautien esiintymisen vuoksi valtion varoista maksettavien korvausten ulkopuolelle vaikeuksissa olevat yritykset, muut kuin pienet ja keski-suuret yritykset sekä yritykset, joille on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella. Lisäksi säädettäisiin eräistä muista valtiontukisäännöistä johtuvista rajauksista ja täsmennyksistä. Lakiin ehdotetaan myös tehtäväksi eräitä muita sellaisia muutoksia, jotka ovat omiaan poistamaan tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja lakia sovellettaessa havaittuja käytännön ongelmia. Muutokset koskevat spermavarastojen hyväksymiseen sekä vesieläinten ja porojen kuljetukseen liittyviä vaatimuksia. Aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin välistä toimivallanjakoa koskeviin säännöksiin tehtäisiin vähäisiä muutoksia. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2015 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitys eläintautilain muuttamiseksi liittyy ensisijaisesti eläintautien vuoksi valtion varoista maksettaviin korvauksiin. Eläintautilakia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siihen perustuva eläintaukeista aiheutuvien kustannusten ja vahinkojen korvausjärjestelmä on maatalous- ja vesiviljelyalaa koskevien uusien Euroopan unionin valtioneuvoston päätösten mukainen. Valiokunta toteaa, että ehdotetuissa muutoksissa on kyse täsmennyksistä ja rajauksista, joilla ei ole vaikutuksia toimijoille maksettavien eläintautilain korvausten määrään. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään myös selkeyttämään tulkintoja siitä, mitä eläintautia korvaukset voivat koskea.

Eläintautilakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muutamia muutoksia, joilla hallitusohjelman mukaisesti vähennetään osaltaan toimijoiden hallinnollista taakkaa sekä poistetaan nykyisen lain soveltamisessa havaittuja käytännön ongelmia. Valiokunta korostaa sitä, että hallinnollisen taakan keventäminen tulee tehdä siten, että eläintautien torjunta ja ihmisten terveyden suojaaminen pysyy Suomessa edelleen nykyisellä hyvin korkealla tasolla. Maamme hyvä eläintautitilanne ja viranomaisien avoin tiedotuslinja ovat osaltaan ylläpitäneet kuluttajien luottamusta kotimaiseen elintarviketurvallisuuteen.

Hevosten keinosiemennystoimintaa pyritään helpottamaan esitetyllä 46 §:n muutoksella, jonka mukaan eläinten spermaa, joka on tarkoitus käyttää Suomessa tapahtuvaan tammojen siemennykseen, voidaan jatkossa varastoida ilman laissa säädettyä laitoshyväksyntää. Muutoksessa olisi kyse nimenomaan kotimaankauppaa varten kerätystä spermasta. Valiokunta toteaa, että myös kotimaankauppaa varten kerätyn eläimen sperman tulee olla kerätty hyväksytyllä oriasemalla, jonka toimintaa koskevat tiukat lainsäädännön vaatimukset mukaan lukien eläinlääkärin valvonta. Spermaerien hygieeninen laatu ja tautivapaus on siis kontrolloitu ennen sperman pakastamista, ja pakastettuun spermaan liittyvä taudin leviämiskäsi voidaan arvioida varsin vähäiseksi. Muiden eläinlajien sperman varastointilaitosten hyväksymisen edellytykseksi säädetään Euroopan unionin lainsäädännön ja nykykäytännön mukaisesti, että laitoksessa on nimetty eläinlääkäri, jonka tehtävänä on vastata eläintautien leviämisen estämisestä varastossa.

Eläintautilain nykyisessä 73 §:n 1 momentissa edellytetään kaikkien rajat ylittävien nisäkkäiden kuljetuksiin käytettyjen ajoneuvojen desinfiointia, jonka huolellista toteuttamista valiokunta pitää välttämättömänä. Pykälän 2 momentissa säädetään desinfiointipaikasta. Valiokunta toteaa, että ehdotetussa 73 §:n 2 momentin muutoksessa on kyse siitä, ettei desinfiointipaikan tarvitsisi jatkossa olla viranomaisen hyväksymä. Esitetyllä muutoksella on tarkoitus sujuvoittaa porojen kuljetusta koskevia säännöksiä valtion rajat ylittävissä porokuljetuksissa. EU-lainsäädännön mukainen vaatimus desinfiointipaikan hyväksymisestä on varsin raskas ja vaatii byrokraattisen prosessin läpikäymisen. Direktiivin minimivaatimus desinfiointipaikan hyväksymiselle koskee sorkkaeläimistä ainoastaan nautoja, sikoja, lampaita ja vuohia, joten voidaan katsoa, että tämä on Suomessakin toistaiseksi riittävä raja.

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2015 vp

Valiokunta toteaa, että Suomen, Ruotsin ja Norjan välillä tapahtuva porojen kuljettamisen helpottaminen ei juurikaan lisää vakavien eläintautien leviämisen riskiä. Nykyisten tiukkojen desinfiointivaatimusten noudattaminen on ollut vaikeaa Lapin pitkien etäisyyksien takia. Porojen tautitilanne on eri pohjoismaissa melko samanlainen, eikä tällä hetkellä ole nähtävissä merkittävää vaaraa porojen välityksellä leviävistä eläintaudeista. Mahdollisten eläintautien varalta tulee kuitenkin osoittaa paikkoja, joissa kuljetusvälineet voidaan tarvittaessa pestä ja desinfioida. Laamojen ja alpakoiden kuljetus on Suomessa hyvin vähäistä, ja tämäkin toiminta on joka tapauksessa 73 §:n 1 momentin desinfiointivaatimusten piirissä.

Eläinten, erityisesti koirien laitton tuonti on kasvava ongelma, johon liittyy merkittävä eläintautien leviämisaara. Osa eläinten tuontiin koskevien vaatimusten laiminlyönnestä liittyy tietämättömyyteen, mutta laittomaan tuontiin liittyy myös rikollista toimintaa. Ehdotuksen mukaan aluehallintoviraston lisäksi kunnaneläinlääkärillä olisi ehdotetun 113 §:n mukaan toimivalta päättää toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta toimitetun eläimen eristämisestä tai eläimestä saadun tuotteen säilyttämisestä sitä varten osoitetussa paikassa tilanteessa, jossa eläimen tai tuotteen siirtokelpoisuuteen liittyy puutteita. Valiokunta katsoo, että esitetty muutos turvaa nykyistä paremmin välittömät toimenpiteet kiireellisissä tilanteissa.

Valiokunta katsoo, että muutoksen myötä esimerkiksi koiranpentujen laittomaan maahantuontiin liittyvää eläintautien leviämisaaraa on mahdollista vähentää nykyistä tehokkaammin. Koirien tuominen Suomeen muista Euroopan maista on laajalti kaupallista toimintaa, jossa jotkut toimijat ovat pyrkineet säästämään kustannuksista tinkimällä koirien pakollisista raivotautirokotuksista ja terveystarkastuksista. Esitetyllä muutoksella voidaan ääritapauksessa estää esimerkiksi raivotautia sairastavan koiran piilottaminen viranomaisilta. Suomi on tällä hetkellä raivotaudista vapaa maa, joten valiokunta pitää välttämättömänä mahdollisuutta ryhtyä tarpeellisiin eristämistoimenpiteisiin. Muutos ei merkittävästi lisää kunnaneläinlääkärin tehtäviä, koska kunnaneläinlääkärit tälläkin hetkellä tarkastavat laittomasti tuotuja eläimiä ja päätös voidaan tehdä tarkastuksen yhteydessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 68/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 20.11.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Pertti Hakanen kesk

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2015 vp

jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Hanna Halmeenpää vihr
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio